

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АЕРОКОСМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. М. С.
ЖУКОВСЬКОГО
«ХАРКІВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»

КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ
ІМ. О.О. ЗЕЛЕНСЬКОГО № 504

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

 Ірина ВАСИЛЬСВА
31 серпня 2023 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ОБОВ'ЯЗКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«Навчальна практика»
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 17 «Електроніка, автоматизація та електронні комунікації»
(цифра і найменування галузі знань)

Спеціальність: 172 «Електронні комунікації та радіотехніка»
(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: «Інжиніринг і програмування інфокомунікаційних систем»
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Харків 2023 рік

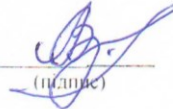
Розробники:
РОЄНКО Олексій, доцент кафедри, к.т.н., доцент

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри
інформаційно-комунікаційних технологій ім. О.О. Зеленського №504
(назва кафедри)

Протокол № 1 від 31 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри д.т.н., професор
(науковий ступінь і вчене звання)

Володимир ЛУКІН
(ініціали та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни (денна форма навчання)
Кількість кредитів – 3	<p><u>Галузь знань</u> 17 «Електроніка, автоматизація та електронні комунікації»</p> <p><u>Спеціальність</u> 172 «Електронні комунікації та радіотехніка»</p> <p><u>Освітня програма</u> «Інжиніринг і програмування інфокомунікаційних систем»</p> <p>Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)</p>	Обов'язкова
Кількість модулів – 1		Навчальний рік
Кількість змістовних модулів – 1		2023/2024
Індивідуальне завдання – <u>не передбачено навчальним планом</u> (назва)		Семестр
Загальна кількість годин – 0/90		2-й
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 0 самостійної роботи здобувача – 45		Лекції*
		- годин
		Практичні, семінарські*
		- годин
		Лабораторні*
	- годин	
	Самостійна робота	
	90 годин	
	Вид контролю	
	залік	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: 0/90

*Аудиторне навантаження може бути зменшене або збільшене на одну годину залежно від розкладу занять.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення: вивчення основних концепцій програмного забезпечення (ПО) з відкритим кодом, принципів функціонування популярних операційних систем GNU/Linux, системних засобів, а також основи роботи з командним рядком (терміналом) в GNU/Linux; набуття студентами первинних практичних навичок в роботі і обслуговуванні мережевих операційних систем GNU/Linux; формування навичок застосування стандартів і нормативно-технічних документів.

Завдання:

1. Ознайомитися з концепцією вільного та відкритого програмного забезпечення (FOSS – free open source software) та різними ліцензіями ПО.
2. Ознайомитися з основними поняттями апаратного забезпечення, процесів, програм та компонентів операційної системи GNU/Linux.
3. Ознайомитися з роботою в командному рядку (терміналі) GNU/Linux та з файлами конфігурацій.
4. Ознайомитися та проаналізувати основні концепції безпеки системи, ознайомитися з правами для користувачів/груп та дозволами на файли для загальнодоступних і приватних каталогів.
5. Ознайомлення зі створенням та запуском простих сценарії (скриптів) оболонки Bash.
6. Поглибити, інтегрувати та закріпити теоретичні знання, одержані студентами під час вивчення теоретичних дисциплін першого року навчання у ВНЗ.

Компетентності, які набуваються:

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Здатність планувати та управляти часом.

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Здатність працювати в команді.

Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Здатність розуміти сутність і значення інформації в розвитку сучасного інформаційного суспільства.

Здатність вирішувати стандартні завдання професійної діяльності на основі інформаційної та бібліографічної культури із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій і з урахуванням основних вимог інформаційної безпеки.

Здатність використовувати базові методи, способи та засоби отримання, передавання, обробки та зберігання інформації.

Очікувані результати навчання:

- Знання і розуміння теорій та методів фундаментальних та загально-інженерних наук в обсязі, необхідному для досягнення інших результатів освітньої програми.
- Вміння застосовувати базові знання основних нормативно-правових актів та довідкових матеріалів, чинних стандартів і технічних умов, інструкцій та інших нормативних документів у галузі телекомунікацій та радіоелектроніки.
- Спроможність аналізувати інженерні задачі, процеси і системи, обирати і застосовувати придатні типові аналітичні, розрахункові та експериментальні методи.
- Здатність до проектної діяльності, узагальнення, сприйняття інформації, постановки поточної, кінцевої мети проектування телекомунікаційних пристроїв та систем і вибору шляхів її досягнення.
- Уміння використовувати інформацію про технічні характеристики, конструктивні особливості, призначення та умови експлуатації устаткування та обладнання при вирішенні задач з розподілу та обробки інформації.

3. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Тема 1

Ознайомлення з операційними системами GNU/Linux. Еволюція ОС GNU/Linux. Розуміння програмного забезпечення та ліцензування з відкритим кодом.

Тема 2

Основи роботи з командним рядком. Робота з файлами та каталогами. Архівування файлів у командному рядку. Виконання базового налаштування файлами, оброблення текстових потоків за допомогою фільтрів.

Тема 3

Використання потоків, переспрямування потоків. Пошук текстових файлів за допомогою регулярних виразів. Налаштування простих сценаріїв командного рядку (терміналу).

Тема 4

Визначення і конфігурування апаратних налаштувань. Схема розбиття жорсткого диску. Встановлення менеджера завантаження (boot manager). Використання пакетних менеджерів RPM та YUM. Створення, моніторинг та припинення процесів.

Тема 5

Файлові системи. Цілісність файлових систем. Монтування та демонтування файлових систем. Керування правами доступу та правом власності на файли. Жорсткі та символічні посилання. Системні файли та їх локація.

Тема 6

Оболонка Shell та її сценарії. Налаштування та використання середовища оболонки Shell. Написання простих скриптів.

Тема 7

Інтерфейси користувачів. Встановлення і налаштування X11. Завдання адміністрування ОС GNU/Linux. Керування обліковими записами користувачів та груп та пов'язаними системними файлами. Автоматизація завдань системного адміністрування, планування завдань.

Тема 8

Основи інтернет-протоколів. Конфігурація мережі. Основні способи усунення несправностей мережі. Налаштування DNS на стороні клієнта.

Тема 9

Основи безпеки в ОС GNU/Linux. Безпека хоста на базі GNU/Linux. Права доступу. Файли системних журналів (log-файли). Захист даних за допомогою шифрування.

4. Організація і керівництво навчальною практикою

Розподіл студентів готує завідувач кафедри, погоджуючи це з навчальною частиною та іншими структурними підрозділами задіяними під час проведення практики.

Кафедра виконує наступні види робіт:

- розробляє робочу програму проведення навчальної практики;
- розробляє і затверджує перелік індивідуальних завдань з методичними рекомендаціями щодо їх виконання;
- вдосконалює комплекс методичного забезпечення організації практичного навчання;

Керівник виробничої практики:

- забезпечує проведення всіх організаційних заходів перед виходом студентів на практику: настановні конференції, де знайомить студентів з порядком проходження практики та технікою безпеки, надає студентам необхідні документи (програму, щоденник, журнал обліку роботи, відомості для виставлення заліку з практики, індивідуальне завдання, методичні рекомендації);

- надає методичні рекомендації щодо складання індивідуальних календарних планів проходження навчальної практики;
  - забезпечує постійне керівництво та контроль за виконанням індивідуального плану кожним студентом і надає необхідну допомогу;
  - періодично інформує декана факультету, завідувача кафедри, факультетського керівника про хід практики, вирішує з ними поточні питання;
  - надає консультації практикантам щодо виконання індивідуальних завдань і робочої програми практики;
  - контролює виконання студентами правил внутрішнього трудового розпорядку, облік відвідування студентами навчальної практики;
  - повідомляє студента про систему звітності з навчальної практики;
  - підводить підсумки виробничої практики, оцінює роботу кожного студента та складає звіт про підсумки проведеної навчальної практики.
- Здобувачі вищих навчальних закладів при проходженні практики зобов'язані:
- до початку практики одержати від керівника практики консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
  - своєчасно прибути на базу практики;
  - у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівника;
  - вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
  - нести відповідальність за виконану роботу;
  - вести щоденник, де фіксуються всі види робіт, що виконуються протягом робочого дня;
  - після закінчення практики відзвітувати про виконану роботу і представити індивідуальний звіт і щоденник керівнику.

5. База навчальної практики

Кафедра №504 «Інформаційно-комунікаційних технологій ім. О.О. Зеленського»
Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «ХАІ»

6. Структура та оформлення звіту з навчальної практики

При оформленні звіту користуватися рекомендованою літературою та нормативними документами.

Звіт з практики повинен містити:

- титульний аркуш;
- правила безпеки під час проходження практики;
- технічне завдання (видане керівником практики);
- опис отриманих результатів;
- висновки по роботі;
- перелік посилань.

Загальний обсяг звіту не повинен перевищувати 7 сторінок друкованого тексту (згідно діючих вимог). Всі додатки до звіту повинні бути пронумеровані. Посилання у текстовій частині звіту на додатки дається з вказівкою на номер додатку.

До звіту обов'язково додається список використаної наукової літератури, нормативно-правових джерел, додатки у вигляді статистичного та фактичного матеріалу, використаного для підготовки занять та наочного матеріалу. Оформлюється звіт за вимогами, які встановлені у інструктивних матеріалах факультету, наскрізній та відповідних робочих програмах практики, з обов'язковим урахуванням державного стандарту до звітів з науково-дослідної роботи.

7. Форми і методи контролю навчальної практики студентів

Поточний контроль

- облік відвідування та знаходження студента на базі практики, що проводиться керівником навчальної практики;
- систематичний контроль за виконанням індивідуального плану практики;

Підсумковий контроль

- перевірка документації виробничої практики на заключному етапі практики;
- захист навчальної практики, залік.

Підведення підсумків

- Захист підсумків навчальної практики студентів здійснюється під час проведення захисту, який планується протягом двох днів після її завершення.
- Оцінка за проходження навчальної практики виставляється з урахуванням відгуків і запропонованих оцінок керівників від бази практики, відповідей на запитання під час проведення захисту та якості оформлення звітної документації.
- Студенти несуть повну відповідальність за виконання робочої програми навчальної практики. Студент, який не виконав у повному обсязі програму навчальної практики або отримав негативну залікову оцінку з практики, підлягає відповідальності у відповідності з діючими вимогами до проведення навчального процесу.
- У разі невиконання повного обсягу програми навчальної практики з поважної причини студент за поданням його заяви на ім'я ректора університету з доданням відповідних документів може бути надане право проходження практики повторно при виконанні умов, визначених університетом.
- Підсумки проведення навчальної практики студентами обговорюються на засіданні кафедри.

8. Вимоги до звітної документації

В звіті повинна бути описана робота, що особисто виконана студентом; не повинно бути дослівного переписування матеріалів баз практики, а також цитування літературних джерел.

У якості додатків до звіту з навчальної практики наводяться щоденник, індивідуальне завдання, відгуки керівників практики, надаються конспекти пробних та залікових занять.

9. Якісні критерії оцінювання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- основи використання та ліцензії відкритого програмного забезпечення;
- основу функціонування операційної системи GNU/Linux,;
- базові навички роботи з ОС GNU/Linux;
- як працювати з файлами та каталогами;
- базове розуміння концепції сценарії (скриптів);

вміти:

- виконувати пошук файлів за допомогою регулярних виразів у командному рядку (терміналі);
- створювати користувачів та групи у системі GNU/Linux;
- керувати дозволами та правами власності на файли;
- користуватися базовими системними утилітами;
- налаштовувати конфігурацію мережі в GNU/Linux;
- писати і запускати прості скрипти оболонки Bash.

10. Критерії оцінювання результатів навчальної практики здобувачів

Кількість балів	Вимоги до практиканта
<i>Відмінно</i> <i>Сума балів: 90-100</i>	<ol style="list-style-type: none"> Опанування навичками роботи в системі GNU/Linux, з файловими системами Ext4, ReiserFS, ZFS, Btrfs, файлами і каталогами в ОС GNU/Linux, вміння налаштовувати права доступу до файлів і каталогів, також опанування навичками роботи з командним рядком, текстовим редактором Vi, управління сигналами і процесами в GNU/Linux. Опанування навичок роботи з файлами конфігурацій операційної системи GNU/Linux, робота з терміналом. Під час практики студенти мають дотримуватися правил внутрішнього розпорядку, виконувати розпорядження адміністрації та керівників практики. Протягом перших двох днів студент повинен скласти індивідуальний план проходження практики. По завершенню практики студенти протягом 2-х днів мають подати всю звітну документацію: індивідуальний план; звіт про проходження навчальної практики.
<i>Добре</i> <i>Сума балів: 75-89</i>	Несуттєві відхилення від вимог до проходження навчальної практики, які суттєво не знижують її загальної оцінки як самостійної роботи.
<i>Задовільно</i> <i>Сума балів: 60-74</i>	Завдання навчальної практики в цілому виконані, проте практикант не врахував деякі обов'язкові вимоги щодо проходження практики.
<i>Незадовільно</i> <i>Сума балів: 0-59</i>	Завдання навчальної практики не виконані, подана документація не відповідає встановленим вимогам.

11. Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

12. Рекомендована література

- Шеховцов В. А. Операційні системи / В. А. Шеховцов. –К. : Видавнича група BHV, 2005. –576 с.
- Бондаренко М.Ф. Операційні системи : навч. посіб.: гриф МОН України / М.Ф. Бондаренко, О. Г. Качко. - Х. - Компанія СМІТ, 2008. - 432 с. - 978-966-2028-02-7 .
- Петерсен Р. Linux : полное руководство: пер. с англ. / Р. Петерсен . - 3-е изд. - К. - BHV, 2000. - 800 с. - 966-552-046-6 .

13. Інформаційні ресурси

- <https://help.ubuntu.com/>
- <https://debian-handbook.info/browse/ru-RU/stable/>
- <https://www.netacad.com/>